

Ανέκδοτο κείμενο εμπνευσμένο από ένα συνέδριο με συγγραφείς από χώρες των Βαλκανίων το 2002.

Ένα Φανταστικό Συνέδριο

(Από τον ανταποκριτή μας Ηρακλή Μήλλα)

Οι συγγραφείς και μεταφραστές των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης πέτυχαν ό,τι δεν μπόρεσαν ποτέ οι πολιτικοί και οι επίσημοι λειτουργοί αυτών των χωρών να επιτύχουν: ανέπτυξαν ένα διάλογο συνεννόησης, συνεργασίας, κατανόησης, αλληλεγγύης και φιλίας. Καταπληκτικά, φανταστικά αποτελέσματα! Η συγγραφή και τα λογοτεχνικά κείμενα αποτέλεσαν γέφυρες που ένωσαν τους εκπροσώπους των διαφόρων λαών. Οι διαφορετικές γλώσσες, ιστορίες και παραδόσεις παρακάμφθηκαν και η κοινή πανανθρώπινη συνείδηση επικράτησε στη συνάντηση. Όλοι ανεξαιρέτως καταδίκασαν τα εθνικιστικά πάθη, τους φανατισμούς, τα στερεότυπα και ύμνησαν την ειρήνη και την αδελφοσύνη όλων των λαών, όλων των εθνών, αλλά ειδικότερα της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, η οποία θα πρέπει να αποτελέσει, είπαν, πρότυπο παγκοσμίως.

Αυτά, μέχρι τη δευτερολογία της κυρίας Β. Βουλγάροβα, της αντιπροσώπου της Βουλγαρίας, η οποία μίλησε για το τελευταίο της μυθιστόρημα. Όταν ανέφερε, μεταξύ άλλων ότι στο έργο της πραγματεύεται την ανεξαρτητοποίηση της βουλγαρικής διάνοησης στον δέκατο ένατο αιώνα από την ηγεμονία της ελληνικής επίδρασης και του ελληνικού στοιχείου, ο γνωστός μυθιστοριογράφος Ε. Ελλάδιος, ζήτησε το λόγο και ταυτόχρονα διευκρινίσεις, αλλά και πρόλαβε να πει ότι ο Ελληνικός Διαφωτισμός ξεκινώντας από το δέκατο όγδοο αιώνα φώτισε και βοήθησε όλους τους λαούς της περιοχής και πρώτα από όλους τους Βούλγαρους (χώρια το τι έκανε ο Κύριλλος παλαιότερα γι αυτούς!) και έτσι μπόρεσαν τελικά να αποτινάξουν την βαρβαρότητα της Οθωμανικής δουλείας. «Πρέπει να σέβονται οι γείτονές μας την αλήθεια» είπε.

Ο συγγραφέας Τ.Τούρκογλου, που αντιπροσώπευε την Τουρκία, ζήτησε το λόγο επί της διαδικασίας. Υποστήριξε ότι ο συνάδελφος Ε.Ελλάδιος εκφράστηκε με ανεπίτρεπτο τρόπο προδίδοντας τις προκαταλήψεις που πάντα φέρουν οι Έλληνες κατά των Τούρκων. Οι Τούρκοι, είπε, και αυτό είναι γνωστό σε όσους έχουν μελετήσει την ιστορία όπως ο ίδιος, φέρθηκαν πάντα με τον καλύτερο τρόπο σε όλους τους λαούς της περιοχής και εξασφάλισαν την ειρήνη και την ασφάλεια. Η περιοχή αιματοκυλίστηκε μόνο όταν

αποχώρησαν οι Τούρκοι από αυτά τα μέρη. Οι λαοί των Βαλκανίων θα πρέπει να αναγνωρίσουν αυτήν την μεγαλοψυχία. Ήδη αυτή η περίοδος παρουσιάζεται ανάγλυφα στο τελευταίο του ιστορικό μυθιστόρημα Όταν ζούσαμε σαν αδέρφια. Πρόσθεσε δε ότι θεωρεί πολύ ωφέλιμη την μετάφραση αυτού του βιβλίου σε όλες τις γλώσσες των Βαλκανίων για να εδραιωθεί η φιλία και για να ξεπεραστούν οι προκαταλήψεις.

Η Ρ.Ρομάνα, η γνωστή ποιήτρια από το Βουκουρέστι προσπάθησε να ρίξει τους τόνους και να κατευνάσει τα πνεύματα. Υποστήριξε ότι η παρούσα συνάντηση δίνει σε όλους μια μοναδική ευκαιρία να κάνουν την αυτοκριτική τους και να παραδεχτούν τα ιστορικά τους λάθη. «Πρέπει να ξεπεράσουμε», τόνισε «τα εθνικά στερεότυπα. Είναι πολύ λογικό να έχουν γίνει λάθη στο παρελθόν.» (Κάτι άρχισε να λέει για ηγεμόνες στην Μολδοβλαχία και φορολόγηση των Οθωμανών, αλλά άλλαξε θέμα όταν ακούστηκαν φωνές διαμαρτυρίας από τους κυρίους Τούρκογλου και Ελλάδαδιο.) «Γι αυτό» είπε «θα πρέπει και η Ελλάδα και η Τουρκία να δεχθούν ορισμένα γεγονότα και να παύσουν να παρουσιάζονται ως σωτήρες της περιοχής». Όσο για τη Βουλγαρία, είπε, υπενθυμίζω ότι και αυτή κάποτε έκανε όνειρα για μια «μεγάλη Βουλγαρία» και ότι ακόμα και σήμερα στη χώρα αυτή ορισμένοι βλέπουν τέτοια όνειρα, τα οποία όμως είναι εφιάλτες για τις γειτονικές χώρες και ειδικά για τους Μακεδόνες.

Στην αίθουσα έγινε αισθητή μια ταραχή και ακούστηκαν διαμαρτυρίες: «Για τους Σκοπιανούς!, Για τους Σκοπιανούς!». Άλλοι φώναξαν «Μακεντόν! Μακεντόν!». Η κ. Β.Βουλγάροβα είπε ότι υπάρχει ένα έθνος και δύο κράτη ενώ άλλοι έλεγαν «δύο κράτη και δύο έθνη». Κάποιος φώναξε στην κυρία «εσύ γιατί δεν κάνεις αυτοκριτική;» Κανείς δεν κατάλαβε τι ακριβώς συνέβη και μεμιάς ανέβηκε το θερμόμετρο.

Ευτυχώς που η αντιπρόσωπος της Βοσνίας η κυρία Β. Μπόσνατσικ πήρε το λόγο και η τάξη επανήλθε καθώς ξεκίνησε να ομιλεί με ένα πολύ ψύχραιμο και χαμηλό τόνο. Η κυρία είπε ότι θα μιλήσει ως επιστήμονας και ως ειδικός επειδή τυχάνει να είναι ψυχολόγος. «Πρώτα συγχαίρω τους πάντες που δηλώνουν απερίφραστα την αντίθεσή τους στον εθνικισμό ο οποίος τόσα κακά έχει προξενήσει στην περιοχή μας, στο σπίτι μας. Εμείς εδώ αποτελούμε μια ομάδα που προωθεί τη σύμπνοια και την εξαιρετή επικοινωνία μεταξύ των εθνών της περιοχής. Θα ήθελα με την ευκαιρία να τονίσω ότι ο κ. Τ. Τούρκογλου έχει δίκιο όταν μίλησε για στερεότυπα κατά της μουσουλμανικής Τουρκίας. Όντως η Δύση γενικά τρέφει αρνητικά αισθήματα κατά των Μουσουλμάνων και αυτό, όπως ξέρετε, φάνηκε πρόσφατα στα γεγονότα που βίωσε η Βοσνία...»

Αλλά δεν μπόρεσε να συνεχίσει. Τη διέκοψε ο Σέρβος κριτικός λογοτεχνίας κύριος Σ. Σέρβοβιτς ο οποίος από την θέση του στην αριστερή πλευρά της αίθουσας φώναξε. «Μα τι

μας λέτε! Ήταν οι Χριστιανοί που μας βομβάρδισαν για να υποστηρίξουν τους Μουσουλμάνους Βόσνιους, τους Αλβανούς τρομοκράτες. Αυτό μπορεί να σας το επιβεβαιώσει και ο Αλβανός συνάδελφος μας κ. Α.Αλμπάν. Ο Χριστιανικός κόσμος στράφηκε εναντίον μας επειδή το μόνο που τους ενδιαφέρει είναι τα εθνικά τους συμφέροντα. Και οι λοιποί συνάδελφοι εδώ μέσα να μην προσποιούνται ότι δεν καταλαβαίνουν τι εννοώ!».

Ο Αλβανός συνάδελφος όμως όχι μόνο δεν επιβεβαίωσε τα λόγια του κ. Σ. Σέρβοβιτς αλλά θυμωμένα και κουνώντας τα χέρια του διαμαρτυρήθηκε. Όλοι σχεδόν άρχισαν να φωνάζουν. Έδιναν την εντύπωση ότι όλοι ήταν εναντίον όλων. Όταν μετά από μισή και πλέον ώρα ο προεδρεύων κ. Αμάν Καφές από τη μακρινή Ανταρκτική δεν μπόρεσε να επιβάλει την τάξη διέκοψε την συνεδρία και κάλεσε τους παρευρισκομένους να πάρουν καφέ και αναψυκτικά στο φουαγιέ. Αυτό το πέτυχε με τα πολύ εκφραστικά του νοήματα επειδή η φωνή του δεν ακουγόταν.

Στο διάλειμμα προσφέρθηκε καφές, πορτοκαλάδα, μπισκότα, κέικ. Διαμορφώθηκαν αρκετά πηγαδάκια. Δυο ειδών. Ορισμένα αποτελούνταν από άτομα που συμφωνούσαν μεταξύ τους. Π.χ. σε ένα βρέθηκαν μαζί οι κυρίες Β. Μπόσνατσικ, Β.Βουλγάροβα και Ρ.Ρομάνα και ορισμένοι ακροατές. Η συζήτησή τους ήταν ζωντανή αλλά εξελίχθηκε φυσιολογικά. Δεν μπορούμε να πούμε το ίδιο για την παρέα των Ε. Ελλάδιου, Τ. Τούρκογλου και Σ. Σέρβοβιτς (και ακροατές). Το τι είπαν δεν το ξέρουμε επειδή μιλούσαν όλοι μαζί. Πάντως θα πρέπει να υπήρχε κάποια ένταση επειδή, πέρα από τις δυνατές φωνές είδαμε να πέφτουν ποτήρια, κέικ και άλλα αντικείμενα χάμω και ορισμένοι να σπεύδουν στην τουαλέτα για να καθαρίσουν τα ενδύματα και τα πρόσωπά τους από τους καφέδες και τις πορτοκαλάδες. Το λυπηρό γεγονός συνέβη με κάποιον Έλληνα ακροατή. Ένας ηλικιωμένος κύριος μεταφέρθηκε εσπευσμένα έξω επειδή έπεσε χάμω και έχασε τις αισθήσεις του. Ορισμένοι αργότερα είπαν ότι έχασε την ισορροπία του καθώς θέλησε να κλωτσήσει κάτι (ή κάποιον), γλίστρησε και χτύπησε το κεφάλι του στο μαρμάρινο πάτωμα. Άλλοι είπαν ότι πρώτα στην πορεία της συζήτησης συγχύστηκε, έχασε τις αισθήσεις του και μετά έπεσε χάμω. Πάντως όταν τον έβγαζαν σηκωτό έξω κάτι ψιθύριζε. Μου φάνηκε ότι άκουσα ασυνάρτητες λέξεις χωρίς καμία συνοχή: φιλότιμο, πατρίδα, κίνδυνος, έθνος, ξευτίλα, ιστορία, κάθαρμα, νεκροί, εμείς, εσείς ... Το γεγονός λύπησε βέβαια τους πάντες.

Το συνέδριό μας θα συνεχιστεί αύριο. Θα σας ενημερώσω για τις εξελίξεις το συντομότερο δυνατόν.

Ηρακλής Μήλλας.

Σημείωση του συντάκτη: Ο συνεργάτης μας Η. Μήλλας δεν μπόρεσε να μας στείλει το κείμενό του σχετικά με την δεύτερη μέρα του συναρπαστικού συνεδρίου λόγω ενός ατυχήματος. Νοσηλεύεται στο νοσοκομείο με ελαφρά τραύματα στο πρόσωπο.